

Beszámoló

Az erdélyi és szilágysági borospincék szellőztető rendszereinek tanulmányozása

Projektvezető: Talpas János

A projekt célja a szilágysági és Erdély hegyalji borospincék szellőztető rendszerének felmérése és elemzése. A szellőztető a borospincék fontosabb eleme, hiszen ez biztosítja az elhasznált levegő cseréjét. A rossz levegőcsere befolyásolja az elkészített bor minőségét. A kutatás során tanulmányozott borospincék részletes felmérése és megismertetése azért is fontos, mert ezek a népi építészet részét képezik, s mint ilyen kevés írásos adat van róluk.

A kutatás során elemeztük, milyen típusú borospincék léteznek a tanulmányozott vidéken, hogyan épültek fel, s hol helyezkedik el a szellőző rendszerük. Fontosnak tartottuk a borospincék elemzését a régió függvényében. A terepen végzett mérétevések alapján tanulmányoztuk a szellőztetők méretezési helyességét. A lemért és számított adatok eredményeiből következtethettünk egy adott borospincében feldolgozott szőlő mennyiségére és minőségére. Az elvégzett számítások a tanulmányozott borospincék légcseréjének helyes működését igazolták.

A kutatás eredményeit összegezve megállapítható, hogy a szilágysági borospincék helyileg a szőlősben találhatóak. A legtöbb esetben, a borospince előterében préház helyezkedik el. A régebbi borospincéket a földbe vájták és kezdetleges szellőztető berendezéssel látták el. Igazolódott a számítások alapján, hogy ezek a kezdetleges szellőztető rendszerek elegendők voltak egy minimális bormennyiség készítéséhez.

Az Erdély hegyaljai borospincék a lakóházak alatt helyezkednek el. A szellőztetők az ajtó felett helyezkednek el és a levegő kimenetelét szolgálják. A bemeneteli szellőztetők hiányoznak. Számításokból kiderült, hogy a borospincék, a szellőztetést tekintve, ilyen körülmények között is működőképesek.

Összegezve: A szilágysági és Erdély hegyaljai borospincék adekvát szellőzőrendszerekkel vannak ellátva. A levegő beáramlása az ajtó feletti kialakított résen, vagy az nyitott ajtón keresztül történik. A számításokból kiderül, hogy ha minimális szőlő mennyiséget dolgozunk fel (pl. 150 kg) az erjesztést is elvégezhetjük egy 20 m³ légtérfogatú borospincében. Mivel a tanulmányozott területen a szőlősgazdák tulajdonában nem voltak nagy szőlősök, nem volt szükség különleges szellőztetőrendszerek kialakítására.

A program lehetőséget biztosított négy egyetemi hallgatónak, hogy csatlakozzanak a nyári terepgyakorlat alatt az erdélyi kulturális értékek feltárásához, s részt vegyenek a felmérésekben.

A kutatás eredményei a *Műszaki Tudományos közlemények* 4. kötetében jelentek meg:

Talpas János: *Az erdélyi hegyaljai és szilágysági borospincék szellőztetőrendszereinek vizsgálata*. XVI. Műszaki tudományos ülészak, EME, 2016. Kolozsvár, 145–150.

<http://hdl.handle.net/10598/29728>

A tanulmány online itt érhető el: <http://hdl.handle.net/10598/29728>

A szilágysági és Erdély hegyaljai borospincék fontos része a Kárpát-medence kulturális örökségének ezért a leírásukat folytatni szeretnénk.